

روزشمار جنگ

جمعه

۷ شهریور ۱۳۶۵

۲۳ ذیحجه ۱۴۰۶

۲۹ اوت ۱۹۸۶

۷۲۰

طبق تصمیم قبلی، قرار بود که عملیات در منطقه حاج‌عمران در تاریخ ۱۳۶۵/۶/۸، انجام شود، اما در جلسه امروز فرمانده نیروی زمینی سپاه با فرماندهان یگان‌ها، این عملیات به تعویق افتاد و مقرر گردید که در بامداد ۱۳۶۵/۶/۱۰ اجرا شود. زیرا نیروهای لشکر ۱۰ سیدالشهدا(ع) به دلیل ناامنی جاده‌های منطقه، تأخیر کرده‌اند و تا ساعت ۱۵:۳۰ امروز به منطقه نرسیده‌اند. همین امر تردیدهایی در فرمانده نیروی زمینی سپاه مبنی بر عدم آمادگی آنها به وجود آورد. به هر حال، پس از تماس با قائم مقام این لشکر (برادر دلیری) تصمیم گرفته شد که با توجه به ناامن بودن جاده سنندج - پیرانشهر، نیروهای خود را به سنندج رسانده و بعد از استراحت در سنندج، فردا صبح خود را به پیرانشهر برسانند و با توجه به بعد مسافت و خستگی نیروها تصمیم گرفته شد که عملیات به مدت ۲۴ ساعت به تعویق افتد.^(۱) (ضمیمه دارد)

در این جلسه همچنین پس از بررسی‌های انجام شده در مورد زمان مورد نیاز نیروها برای رسیدن به خط رهایی که در بعضی محورها به شش ساعت می‌رسد، ساعت ۱ بامداد روز ۱۳۶۵/۶/۱۰ به عنوان ساعت شروع حمله به تصویب رسید.^(۲) در جلسه امروز قرارگاه حمزه(ع)، به دلیل این که گروه شناسایی تیپ امام رضا(ع) موفق نشد راه کاری برای پایین آمدن از بالای ارتفاعات "سکران" بیابد، مأموریت این تیپ روی این ارتفاع منتفی شد و لشکر ۱۰ سیدالشهدا(ع) موظف شد که خود در این محدوده عمل نماید. یادآوری می‌شود که در طرح مانور اولیه عملیات روی ارتفاع "سکران" به عهده لشکر ۱۰ بود.^(۳)

از سوی دیگر، دشمن امروز با اطلاع از حمله آتی رزمندگان اسلام در منطقه حاج‌عمران، به کلیه نیروهای خود در این منطقه آماده‌باش کامل داد. گردان چهارم تیپ کماندویی سپاه سوم عراق (براساس اسنادی که بعد از عملیات، از دشمن به دست نیروهای خودی افتاد) امروز به کلیه گروهان‌هایش اعلام کرد که طبق اطلاعات موجود، یگان‌های ایرانی در منطقه حاج‌عمران در بالاترین حد آمادگی هستند و به احتمال بسیار قوی امشب یا در زمان بسیار نزدیکی اقدام به عملیات "تعرض" خواهند کرد.^(۴) تیپ ۸۰۷ پیاده عراق نیز به گردان‌های خود

اعلام کرد که نیروهای ایرانی در شب ۷ یا ۱۳۶۵/۶/۸ و یا حداکثر در شب ۱۳۶۵/۶/۱۰ به منطقه حاج‌عمران حمله خواهند کرد.^(۵)

فعالیت هوایی عراق علیه نیروهای خودی نیز از دیگر علائم حساس شدن دشمن به این منطقه است. امروز بر اثر چند بار بمباران هواپیماهای دشمن در منطقه عملیاتی حاج‌عمران، تعدادی از نیروهای خودی مجروح گردیدند. در این حملات، اطراف مواضع نیروهای خودی در "تپه سرخس" به شدت بمباران شد و در نتیجه ۵۰ تن مجروح و مهمات یک آتشبار خودی نیز منهدم گردید.^(۶)

در ادامه تحرکات ضدانقلاب در محور عملیاتی حاج‌عمران، امروز در ساعت ۱۳، گردان جندالله بانه (مسئول تأمین ارتفاع "سکران" در محور عملیاتی حاج‌عمران) با عناصر ضدانقلاب (خبات) در روستای "گوسینه" درگیر شد و به دنبال آن مقرر گردید که گردان جندالله "دیواندره" به استعداد ۲۵۰ تن برای احتیاط گردان بانه به "سکران" اعزام گردد.^(۷) با توجه به اشراف ارتفاع سکران بر "واراس" - که یکی از اهداف مهم عملیات آتی می‌باشد - هرگونه دستیابی ضدانقلاب بر سکران می‌تواند تأثیر عمده‌ای بر عملیات و میزان تلفات نیروهای خودی داشته باشد.

در ساعت ۲۲ امشب، یک تریلی ۱۸ چرخ حامل مهمات کاتیوشا در جاده منتهی به "جلدیان" (در عقبه محور عملیاتی حاج‌عمران) در کمین ضدانقلاب افتاد و به آتش کشیده شد. بر اثر این حمله بیش از ۹۰۰ گلوله ۱۰۷ میلی‌متری کاتیوشا منهدم شد و چهار سرنشین آن نیز شهید شدند.^(۸)

۷۲۱

به‌منظور بررسی نحوه عملیات روی ارتفاعات "شاخ‌خشیك" - که تصرف آن برای تأمین عقبه نیروهای خودی و قطع دید و تیر دشمن از مواضع و جاده‌های مواصلاتی خودی در عملیات دربندیخان، بسیار مهم است - امروز فرمانده قرارگاه نجف (برادر ایزدی)، جانشین وی، مسئول اطلاعات و تنی چند از دیگر مسئولان این قرارگاه، وضعیت ارتفاعات "بیزل" و منطقه را به دقت بررسی کردند. این حساسیت قرارگاه نجف به این دلیل است که تصرف یا عدم تصرف این ارتفاعات در سرنوشت عملیات اهمیت دارد. گفتنی است که برخی فرماندهان به‌رغم تأکید بر اهمیت سوق‌الجیشی این ارتفاعات، به دلیل صخره‌ای بودن، نبود معابر نفوذی در این ارتفاعات و همچنین گستردگی منطقه عملیاتی، در موفقیت تصرف این ارتفاعات تردید دارند.^(۹) فرماندهان یگان‌های عملیاتی در جلسات قرارگاه نجف که به‌منظور پی‌گیری میزان آمادگی کمی و کیفی نیروها و میزان پیشرفت شناسایی‌ها تشکیل شد، به ضعف شناسایی، کم‌دقتی، کمبود نیرو و نتیجتاً آمادگی نداشتن نیروهای خود اشاره کردند.^(۱۰) فرمانده لشکر ۳۱ عاشورا (برادر امین شریعتی) نیز کمبود نیروی عملیاتی، نبود وسایل زرهی و کمبود امکانات مخابراتی را دلایل اصلی آمادگی نداشتن یگان خود نامید.^(۱۱)

۷۲۲

در حالی که طرح عملیات اسکله العمیه، آخرین مراحل تصویب نهایی خود را می‌گذرانند، امروز قرارگاه نوح طرحی ابتکاری با نام "نارالرحمه"، پیشنهاد کرد که اسکله البکر را همزمان با تصرف اسکله العمیه به آتش بکشند. طبق این طرح مقرر شد که با استفاده از دستگاه‌های پمپ فشار قوی (تراک)، نفت‌های به‌جای مانده در لوله‌های نفتی فاو - بصره و مخازن نفت جنوب فاو را از طریق خطوط لوله فاو - البکر به اسکله البکر منتقل کنند و پس از این که نفت و گاز موجود در لوله‌های نفتی از دهانه خروجی به روی اسکله جاری و پخش شد، آن جا را با آتش توپخانه به آتش بکشند (الله ضمیمه دارد).^(۱۲)

۷۲۳

در ادامه گسترش تحرکات هوایی دشمن و رسیدن دامنه بمباران‌های او به جزیره فارسی در روز گذشته، امروز نیز این جزیره در ساعت ۱۳:۲۵ بمباران شد که در این حمله چهار تن از پرسنل نیروی دریایی ارتش زخمی شدند.^(۱۳)

۷۲۴

به گزارش ستاد مشترک ارتش، در ادامه عملیات بازرسی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس، امروز این نیرو در مأموریت گشت دریایی و کنترل محدوده تنگه هرمز، شش کشتی تجاری خارجی را در این تنگه بازرسی کرد و پس از اطمینان از نداشتن محموله برای عراق، به آنان اجازه پیمودن ادامه مسیر را داد.^(۱۴)

۷۲۵

در ادامه یاری رساندن مردم به رزمندگان اسلام، امروز گروهی از خواهران استان همدان جهت انجام دادن امور پشتیبانی، به مناطق جنگی جنوب کشورمان اعزام شدند.^(۱۵)

۷۲۶

امروز نماز جمعه تهران نشانه مناسبی از اوضاع کنونی جنگ، نگرانی‌ها، مشکلات و بخصوص تداوم انگیزه‌های مقاومت و مبارزه را به همراه داشت. انتظار و آمادگی برای یک وضعیت انقلابی و انفجاری از مشخصات عمده نماز جمعه امروز بود.

نخست‌وزیر (میرحسین موسوی) قبل از خطبه‌های نماز جمعه امروز تهران طی سخنانی به مناسبت هفته دولت، با صراحت هرگونه عقب‌نشینی در این اوضاع را رد کرد و گفت: «از اول این تحلیل وجود داشت که حتی اگر چیزی هم نداشته باشیم با تفنگ خالی و با مشت در مقابل توطئه‌گران خواهیم ایستاد.» نخست‌وزیر سپس با اشاره به سخنان کسانی که تکنولوژی جنگ را اصل قرار می‌دهند و داشتن آن را شرط پیروزی می‌دانند، افزود: «دولت ضمن عنایت به اهمیت این تکنولوژی، با ایمان و ایثار و با کمک نیروهای انسانی فداکار جنگ را پیش برده است و اکنون در صحنه‌های بین‌المللی در موقعیت بالا و خوبی قرار داریم

و پیروزی در کنار ما است.»^(۱۶) اما عمده‌ترین مطالب جنگ در سخنان آقای هاشمی رفسنجانی جانشین فرمانده کل قوا که به‌عنوان امام‌جمعه موقت تهران سخن می‌گفت، بازگو شد. وی در خطبه‌های نمازجمعه امروز بر ضرورت سرعت بخشیدن به جنگ و تسریع در اعزام نیروهای بیش‌تر برای ادامه جنگ تا پیروزی تأکید کرد و نیز موضوعات مهمی چون نقش شورای همکاری خلیج‌فارس در جنگ علیه ایران و ضرورت مقابله با آن را بررسی کرد. وی در آخر به تحلیل شایعات و مشکلات مردم در داخل کشور پرداخت و تلویحاً و تصریحاً از مردم در تحمل مشکلات یاری طلبید.

آقای هاشمی ضمن خطبه‌های نمازجمعه گفت: «دراین شرایط که حضرت امام حضور در جبهه‌ها را واجب کفایی اعلام کرده و سپاه‌ پاسداران هم که اعلام کرده‌است ابتدا ۵۰۰ گردان و اگر کارساز نشد ۱۰۰۰ گردان را به جبهه‌ها سرازیر کند، همه ما وظیفه داریم که در جبهه‌ها حضور داشته باشیم؛ کسانی که آموزش دیده‌اند لازم است در جبهه‌ها باشند.» وی از مسئولان دستگاه‌های دولتی خواست تا به درخواست ستاد پشتیبانی جنگ اجازه اعزام به کارکنان خود را بدهند و موانع این کار را از میان بردارند و آنان را در اختیار جبهه بگذارند تا دستور حمله داده شود و بتوان این ملت و منطقه را از شر حزب بعث نجات داد.»

وی همچنین در مورد اجلاس اخیر وزارت خارجه و نفت کشورهای عضو "شورای همکاری خلیج‌فارس" که در ریاض برگزار شد گفت: «وزیران نفت و خارجه شیوخ کشورهای شورای به اصطلاح همکاری خلیج در عربستان جمع شده و بیانیه‌ای داده‌اند و از این نگرانند که به کشتی‌هایشان در خلیج‌فارس حمله شود، اما آنها به ریشه قضیه بر نمی‌گردند و عراق را محکوم نمی‌کنند که چرا کشتی‌ها را می‌زند تا عکس‌العملش در آن‌جا پیدا بشود.»

آقای رفسنجانی سپس خطاب به حکام خلیج‌فارس گفت: «خوب، بی‌انصاف‌ها، شما آن‌جا نشست‌اید و می‌دانید عراق دارد اعلان می‌کند که "من کشتی را زده‌ام." آیا شما نمی‌توانید بفهمید که نمی‌شود دست روی دست گذاشت تا کشتی‌های ایران زده شود؟! اگر ایران نتواند نفت بفروشد و بعد دیگران نفت صادر بکنند و به‌جای ایران بفروشند و اسلحه بخرند و بدهند به عراق، خوب این که معقول نیست، شما مگر با سفیه طرف هستید؟!»^(۱۷)

وی افزود: مگر شما [حکام کشورهای منطقه] شریک جنگ عراق نیستید؟ شما مگر نفت [منطقه] بی‌طرف را به عراق نمی‌دهید؟ شما مگر پول به عراق نمی‌دهید که پشتوانه جنگی‌اش باشد؟ رادیوهایتان و خودتان در تأیید عراق متجاوز مگر نیست؟ خوب اگر در جنگ شریک هستید، دیگر چه توقعی دارید؟! به‌علاوه، ما ادعای شما مبنی بر زدن کشتی‌ها را به‌عهده نگرفته‌ایم و از اول گفته‌ایم این تیر غیب است که کشتی‌ها را می‌زند و به‌فرض اگر روزی قبول کنیم که زده‌ایم، این حق ما است، با این وصف خیلی هم کوتاه آمدیم، اگر ما بخواهیم با شما قاطع برخورد کنیم باید تنگه هرمز را ببندیم و کشتی‌های شما را توی خلیج‌فارس راه ندهیم.»^(۱۸)

امام جمعه موقت تهران سپس به چگونگی رفتار انقلابی مردم در اوضاع دشوار فعلی پرداخت و کسانی را که در این اوضاع با عمل و رفتارشان به شایعات دامن می‌زنند و صف‌ها را طولانی می‌کنند و در پمپ بنزین‌ها صف می‌کشند، مورد انتقاد قرار داد و این گونه اقدامات را ضدانقلابی توصیف کرد. وی از مردم خواست تا در این اوضاع از ایستادن بی‌مورد در صف‌ها خودداری کنند و از حجم صف‌ها بکاهند و سعی کنند کسانی را که شایعه پراکنی می‌کنند و قصد تحریک دارند، به مردم بشناسانند. وی افزود: «من قبول دارم که تحمل این کمبودها برای ما مشکل است اما چه باید کرد؟ این انقلاب در شرایطی که قرار گرفته است و وضع جبهه به حالی که درآمده مانند این است که از پله‌های زیادی بالا رفته‌ایم و نزدیک پشت‌بام رسیده‌ایم و حالا باید برگردیم؛ این منطق هیچ‌کس نیست، حتی لیبرال‌ها هم دیگر جرأت نمی‌کنند این حرف‌ها را بنزنند.»^(۱۹)

۷۲۷

وضعیت حساس جنگ و شدت فشارهای سیاسی و تبلیغاتی علیه ایران، آقای هاشمی رفسنجانی را وادار کرد که امروز علاوه بر نماز جمعه تهران، در یک نشست رادیو تلویزیونی به سؤالات متعدد خبرنگاران پاسخ بدهد. سؤالات عمدتاً در خصوص تشریح وضعیت جنگ، شرایط ایران برای ختم جنگ، روابط ایران با کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و شایعه خرید سلاح از اسرائیل بود. در این مصاحبه، جانشین فرمانده کل قوا اعلام کرد: «اگر حزب بعث عراق توسط یک کودتا ساقط شود و صدام از صحنه سیاسی عراق حذف شود، یکی از مهم‌ترین خواسته‌های جمهوری اسلامی ایران تأمین شده‌است و اگر حاکمیت جدید یک حاکمیت اسلامی و مردمی باشد، ما برای دریافت غرامت فشاری متوجه او نخواهیم ساخت.» وی با اشاره به این که مجامع بین‌المللی تاکنون نتوانسته‌اند رژیم عراق را از به‌کار بردن سلاح‌های شیمیایی بازدارند، گفت: «اگر عراقی‌ها در نبردهای بعدی از سلاح‌های شیمیایی استفاده کنند ما نیز ناچار به استفاده از این سلاح‌ها خواهیم بود.» وی شرایط ایران را برای خاتمه جنگ، محاکمه متجاوز در یک دادگاه صالحه، پرداخت حقوق تضییع شده مردم ایران (غرامت جنگی) و بازگشت مردم آواره عراق به وطنشان عنوان کرد. آقای هاشمی به کشورهای منطقه خلیج فارس اطمینان داد که ایران قصد توسعه جنگ را ندارد و اگر خواستار چنین اقدامی بود، دلایل کافی برای آن داشت. وی این دلایل را انواع کمک‌های کشورهای خلیج فارس به رژیم عراق ذکر کرد و افزود: «اما آنها نباید فکر کنند چون ما با عراق می‌جنگیم نمی‌توانیم با آنها بجنگیم زیرا آنها در حد یک استان عراق‌اند و ما فکر می‌کنیم که عراق یک سپاه دیگر دارد... همه امکانات کشورهای خلیج فارس مانند سواحل نفتی، دستگاه‌های آب شیرین کن و کشتی‌های تجاری در تیررس ما هستند و ما عملاً نشان داده‌ایم که بردبار هستیم؛ مثلاً فاصله ما با جزیره "بویان" کویت تنها خور عبدالله است. اما با این همه ما مسلمانیم و مسلمان جنگ علیه مسلمان دیگر را آغاز نمی‌کند.» نماینده امام در

شورای عالی دفاع تأکید کرد: «البته تحمل نیز حدی دارد، هنگامی که از حد گذشت، مردم ما اجازه گذشت بیش از اندازه را به ما نمی‌دهند.» وی گفت: «ما نیازی به کمک کشورهای خلیج‌فارس نداریم، فقط آنها اگر مایل به خاتمه جنگ هستند، به عراق کمک نکنند.»

آقای هاشمی در خصوص برخورد ابرقدرت‌ها با جنگ گفت: «استکبار مایل به ادامه جنگ است و مایل نیست که ایران پیروز از جنگ خارج شود، اما اگر عراق پیروز شود [از نظر آنها] بلاشکال است. آنها در ادامه جنگ، هم اسلحه‌هایشان را می‌فروشدند، هم آنها را آزمایش می‌کنند. از سوی دیگر، قدرت مسلمانان دو کشور را نیز به تحلیل می‌برند. ضمن این که با ادامه جنگ سعی می‌کنند مسئله اسرائیل را حل کنند؛ اینک مصر و مراکش تسلیم شده‌اند و ساف را نیز به دنبال خود می‌کشند و حتی ساف نیز در حال تسلیم شدن است.»

رئیس مجلس شورای اسلامی در ادامه این مصاحبه به داستان کهنه و تکراری فروش سلاح و تجهیزات از اسرائیل به ایران، پرداخت و گفت: «اصولاً آشنایان با الفبای سیاست این ادعا را هرگز باور نکرده‌اند؛ جنگ تحمیلی به دلیل این که ایران خطر عمده علیه اسرائیل است آغاز شد.» وی گفت: «آن‌چنان با کیان اسرائیل مخالفیم که حتی بسیاری از طلب‌های خود را که از زمان رژیم سابق از اسرائیل باقی مانده، رها کرده‌ایم. طبق قراردادی که شاه و "طوفانیان" با اسرائیل بسته بودند قرار بود اسرائیل موشک‌های با بُرد ۵۰۰ کیلومتر در سیرجان ایران بسازد. اسرائیل حدود ۶۰۰ الی ۷۰۰ میلیون دلار به ایران بدهکار است و البته ما روزی این طلب را خواهیم گرفت.» وی افزود: «اصولاً هنگامی که امریکا قطعات اف - ۱۴ را که پولش را نیز پرداخته‌ایم نمی‌دهد، چطور به اسرائیل اجازه تحویل سلاح به ایران را می‌دهد! ما ترجیح می‌دهیم از جنگ دست برداریم تا این که از اسرائیل چیزی بگیریم.» رئیس مجلس شورای اسلامی در مورد منابع تأمین تسلیحات جنگی جمهوری اسلامی گفت: «ما ضمن داشتن انبارهای پر از قطعات و لوازم یدکی، در سطح وسیعی شروع به قطعه‌سازی کرده‌ایم.» وی افزود: «وضع دنیا به گونه‌ای است که سلاح براحتی به دست می‌آید به طوری که در یک مورد ۵ تا ۶ فروند هواپیمای اف - ۵ را حتی به نصف قیمت فروش امریکایی آن، به دست آوردیم. همچنین جنگ ما عمده‌تاً زمینی است و در این باب نیز تا میزان بسیار بالایی از عراقی‌ها اسلحه به غنیمت گرفته‌ایم.»

وی سپس با رد این ادعا که جنگ ایران و عراق جنگ شیعه و سنی است، گفت: «هر روز از ترکمن‌صحرا، سیستان و بلوچستان و کردستان تعداد زیادی از نیروهای اهل تسنن راهی جبهه‌ها می‌شوند. همچنین لیبی سنی و سوریه‌ای که اکثر مردمش از اهل تسنن هستند از ما حمایت می‌کنند و یمن شمالی که عمده مردمش شیعه هستند از عراق حمایت می‌کند.»^(۲۰)

۷۲۸

وزیر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی طی سخنانی در تشریح وضعیت لجستیکی سپاه، ضمن بیان ضرورت تجهیز ۵۰۰ گردان رزمی و اعزام سریع این نیروها به جبهه، اعلام کرد که عملیات رزمندگان به زودی آغاز می شود و تا سقوط نهایی صدام ادامه خواهد داشت. آقای محسن رفیق دوست در اجتماع کارکنان وزارت اقتصاد و دارایی - که به مناسبت هفته دولت تشکیل شده بود - ضمن اشاره به عملیات والفجر ۸ گفت: «نیروی زمینی سپاه پاسداران در حال حاضر قوی ترین نیروی زمینی در منطقه است و در شمار مجهزترین نیروهای رزمی جهان به شمار می رود.» وی افزود: «نیروی زمینی سپاه بدون خرید حتی یک دستگاه تانک، ضمن داشتن چندین لشکر زرهی مکانیزه، بیش از ۷۰ درصد واحدهای توپخانه خود را با غنایم به دست آمده از عراق تجهیز کرده است.» وزیر سپاه در پایان به دست آوردهای سپاه در خصوص ساخت و تولید صنایع نظامی اشاره کرد و گفت: «تعداد زیادی از وزارتخانه ها و نهادها، خصوصاً سه هزار واحد صنعتی بخش خصوصی در خدمت ساخت صنایع مورد نیاز جبهه قرار گرفته و سپاه موفق به تولید بسیاری از مهمات مورد نیاز جبهه ها شده است و از جمله اولین موشک ساخت وزارت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مرحله آزمایشی شلیک شد که بسیار موفقیت آمیز بوده است.»^(۲۱)

۷۲۹

وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران (آقای آقازاده) در پایان سفر خود به شوروی و چین، امروز در مصاحبه ای مطبوعاتی در پکن ارسال سلاح از چین به ایران را که در برخی گزارش ها آمده است، تکذیب کرد. وی گفت: «همه تسلیحات جنگی ما عمدتاً از نوع غربی هستند و هر نوع تجهیزات نظامی دیگری در زرادخانه ها بسیار محدود می باشد و تسلیحات چینی با اسلحه های ایران که عمدتاً غربی هستند تناسب ندارد.»

وی درباره ارسال سلاح از کره شمالی به ایران، گفت: «ما در هر جا که سلاح پیدا کنیم، از همان جا خرید خواهیم کرد.»^(۲۲) یادآوری می شود که اخیراً روزنامه واشنگتن پست و به دنبال آن برخی منابع خبری دیگر، گزارش هایی مبنی بر این که چین در ۶ ماه گذشته بزرگ ترین تأمین کننده سلاح ایران بوده است، انتشار داده اند. رادیو بی.بی.سی در این باره گفت: «احتیاج چین به ارز خارجی و تلاش این کشور برای تقویت درآمدهای صادراتی می تواند از دلایل چین برای فروش سلاح به ایران باشد.»^(۲۳)

وزیر نفت همچنین امروز در بازگشت از چین، در مصاحبه ای اعلام کرد که چین با حمایت از تصمیمات اخیر سازمان "اوپک"، صادرات نفت خود را به مقدار قابل توجهی کاهش خواهد داد. به گفته آقای آقازاده میزان دقیق کاهش صادرات نفت چین را در چند روز آینده، دولت این کشور اعلام خواهد کرد.^(۲۴)

آقای آقازاده وزیر نفت

به دنبال سفر وزیر نفت ایران به شوروی و چین، "ادوارد دیفنر" کارشناس وزارت انرژی فرانسه، درباره فروش گاز ایران به شوروی، گفت: «ظاهراً هیچ چیز بهتر از یک قرارداد درازمدت برای عادی‌سازی روابط دو کشور نیست. این قرارداد برای ایران دو فایده دارد: اول این که ایران در حال جنگ، به ارزی که شوروی پرداخت می‌کند بسیار احتیاج دارد و دلیل دوم بیش‌تر سیاسی است، به این معنا که این کشور امیدوار است که مسکو میزان پشتیبانی خود را از عراق بکاهد و حتی شاید سلاح روسی به ایران بفروشد.»^(۲۵)

۷۳۰

شورای امنیت سازمان ملل امروز با صدور بیانیه‌ای از دبیرکل این سازمان خواست که فعالیت‌های خود را برای خاتمه بخشیدن به جنگ عراق با ایران از سرگیرد. رئیس شورای امنیت در آغاز بیانیه گفته است: «از آنجایی که در آستانه ششمین سالگرد جنگ بی‌معنی و خونین ایران و عراق هستیم، ما اعضای شورای امنیت از وضعیت خطرناک توسعه جنگ نگران بوده و مخصوصاً از تهدید علیه کشورهای همسایه، کشتی‌های تجاری و مناطق غیرنظامی هر دو کشور متأسف می‌باشیم.» در این بیانیه همچنین آمده است که اعضای شورای امنیت جهت سرعت بخشیدن به پایان جنگ مصمم هستند و قطع‌نامه ۵۸۲ شورا (که ضمیمه دارد) را برای این منظور بهترین مبنا می‌دانند. اعضای شورای امنیت ضمن حمایت مجدد از کوشش‌های دبیرکل برای پایان بخشیدن به جنگ، از وی خواسته‌اند که اقدامات انسان‌دوستانه خود را در این باره دریغ نکند و در مورد منع استفاده از سلاح‌های شیمیایی و توقف حملات به مناطق مسکونی، به تلاش‌های خود ادامه دهد.^(۲۶)

"عصمت کتانی" نماینده دائمی عراق در سازمان ملل، نامه طاروق عزیز وزیر خارجه عراق را به دبیرکل سازمان ملل تقدیم کرد. در این نامه، ضمن تأکید بر همکاری صادقانه عراق با اعضای دائمی سازمان ملل برای یافتن راه‌حلی در جهت پایان جنگ، اعلام شده است که عراق در کلیه بحث‌های اعضای شورا جهت تهیه پیش‌نویس قطع‌نامه نقش فعال داشته و بی‌درنگ پس از تصویب قطع‌نامه آن را پذیرفته است.^(۲۷)

۷۳۱

اجلاس دو روزه وزیران خارجه کشورهای عضو جنبش عدم تعهد امشب با تصویب پیش‌نویسی که کارشناسان در اجلاس ۴ تا ۶ شهریور جاری تهیه کرده‌بودند، به‌کار خود پایان داد. مصوبات وزیران خارجه روز دوشنبه (دهم شهریور) در کنفرانس سران جنبش بار دیگر مطرح خواهد شد. وزیر امور خارجه ایران طی مصاحبه‌ای در حراره گفت: «اگر میزان اهمیت مسائلی که قرار است مطرح شود به تعداد پاراگراف‌هایی که در پیش‌نویس تهیه شده بستگی داشته باشد، مسئله جنگ عراق با ایران مقام دوازدهم را دارد.» وی خاطرنشان کرد: «نظر ایران این است که عراق در این کنفرانس به‌عنوان متجاوز محکوم شود.»^(۲۸) «راجیو گاندی» نخست‌وزیر هند و رئیس کنونی جنبش عدم تعهد، در آستانه سفر به حراره گفت: «هند به‌همراه دیگر اعضای جنبش عدم تعهد در اجلاس حراره مساعی خود را در جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق به‌کار خواهد بست.»^(۲۹)

۷۳۲

روزنامه «تایمز» در مقاله‌ای به قلم خبرنگار خود که از منطقه خلیج فارس دیدن کرده‌است، با اشاره به احتمال پیروزی ایران در حمله آینده، نوشته‌است که در صورت تحقق این احتمال، غرب این شرط ایران را که صدام باید سرنگون شود، خواهد پذیرفت. در این مقاله سپس آمده‌است: «برای امریکاییان هیچ چیز به اندازه پیروزی ایران ناگوار نخواهد بود.» «رابرت فیسک» در این مقاله مفصل، ضمن تحلیل اوضاع جنگ ایران و عراق و تعیین‌کننده خواندن چند هفته آینده در سرنوشت جنگ، نوشته است: «ارتش عراق اکنون برای مقابله با آنچه ایران به‌عنوان سنگین‌ترین تهاجم نهایی بر سر زبان‌ها انداخته، خود را آماده می‌سازد.» وی افزوده‌است: «علی‌رغم نشان دادن اعتماد به نفس زیاد در بیانیه‌های رسمی دولت عراق، بعضی از مقامات ارشد حزب بعث در صحبت‌های خصوصی چندان مطمئن به‌نظر نرسیده و از تحلیل‌های آنها می‌توان استنباط کرد که احتمالاً ایران در ابتدا با تهاجم به سرزمین‌های باتلاقی شمال بصره و تلاش در جهت قطع جاده اصلی بغداد در شمال این شهر، ارتباط بصره را با خارج قطع کرده و با محاصره خط دفاعی عراق در داخل شهر، عراق را مجبور به تسلیم کند، سپس ایران به امید تصرف کربلا به شمال عراق لشکرکشی خواهد کرد. اما عراق احساس می‌کند که ایالات متحده امریکا و اتحاد جماهیر شوروی هیچ یک نمی‌توانند این شکست را بپذیرند، زیرا این امر به تغییر شدید جغرافیای خاورمیانه و تبدیل ایران به یک ابرقدرت منطقه‌ای منجر خواهد شد.»

به‌نظر نویسنده اگر چنین احتمالی به واقعیت بدل شود، آن زمان مسکو از دخالت امریکا حمایت خواهد کرد و در آن صورت امریکا ضمن تقویت نیروی خود در خلیج فارس، اگر ببیند که دو طرف جنگ حاضر به عقب‌نشینی به مرزهای بین‌المللی نباشند، تهدید به دخالت نظامی در جنگ خواهد کرد. به‌نظر خبرنگار تایمز طبق این تئوری، عراق ضمن تصرف دوباره

بصره، شبه جزیره فاو را هم به خود باز می‌گرداند.^(۳۰)

در مقاله دیگری به قلم همین خبرنگار در "تایمز"، درباره آمادگی ایران برای تهاجم نهایی آمده‌است: «پیروزی ایران در حمله آتی، غرب را به پذیرش شرط این کشور مبنی بر سرنوشتی صدام برای پایان جنگ قانع خواهد کرد... با این که مقامات عالی و حزب بعث امیدوارند جنگ با دخالت امریکا خاتمه یابد، اما واشنگتن حاضر نیست برای نجات صدام چنین تعهدی بدهد.» به عقیده گزارشگر تایمز، با این که پیروزی آینده ایران قطعاً موجب واکنش سیاسی امریکا و اظهار حمایت این کشور از کشورهای منطقه خواهد شد، اما مقامات امریکا با تفهیم این مطلب به اعراب منطقه که پس از این پیروزی همه چیز به عهده ارتش عراق خواهد بود، در حقیقت به آمادگی ارتشیان عراق برای جانشین کردن کسی به جای صدام اشاره می‌کند. این گزارشگر در خاتمه نوشته‌است: «امریکایی‌ها در مورد نتیجه جنگ نگرانی زیادی دارند و هیچ چیز دیگری برای امریکایی‌ها اندازه پیروزی ایران عواقب ناگوارتری نمی‌تواند داشته باشد.»^(۳۱)

۷۳۳

نشریه "گزارش" از انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم در شماره امروز خود گزارش داد که یکی از چشمگیرترین نموده‌های مراسم حج امسال، حضور شمار بسیاری از مسئولان نظام، خصوصاً نمایندگان مجلس و فرماندهان نظامی در حج بوده‌است. اکثر اعضای شورای عالی قضایی، شورای نگهبان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و نهاد ریاست جمهوری، مسئولان نهضت سوادآموزی و عده‌ای از استادان و معاونان استانداری و معاونان وزیران را می‌توان به عنوان نمونه‌های شاخص آنها نام برد. از سوی دیگر، شرکت تنی چند از فرماندهان سپاه مانند فرماندهان لشکرهای: نجف اشرف، امام حسین (ع)، ثارالله، علی بن ابی طالب (ع) و تیپ المهدی (عج) - که وجود آنان در جبهه‌ها بسیار لازم بوده‌است و فرماندهی سپاه بر بازگشت سریع آنها تأکید ورزیده بود - نیز در بین حجاج و مسئولان بعثه دیده می‌شدند.^(۳۲)

***

ضمیمه گزارش ۷۲۰: علل تعویق عملیات در حاج عمران
عملیات در منطقه حاج عمران که قرار بود در ۱۳۶۵/۵/۳۰ اجرا شود، به دلیل آماده نبودن برخی یگان‌ها و همچنین به منظور هماهنگی با عملیات در اسکله العمیه و دیگر عملیات‌ها، به تاریخ ۱۳۶۵/۶/۷ موکول شد. فرمانده نیروی زمینی سپاه (علی شمخانی) در جلسات مختلف با یگان‌ها بر اجرای عملیات در زمان یادشده تأکید می‌کرد و با قاطعیت هرگونه تعویق در عملیات را منتفی می‌دانست، اما در جلسه فرمانده نیروی زمینی سپاه با فرماندهان یگان‌ها در ساعت ۲۳ روز ۱۳۶۵/۶/۶ مجدداً اجرای عملیات به مدت ۲۴ ساعت به تعویق افتاد. آماده نبودن لشکر ۱۰ سیدالشهدا، به موقع نرسیدن نیروهای عمل‌کننده این لشکر به منطقه عملیاتی، تغییر مانور تیپ ۲۱ امام رضا (ع)، نیاز این تیپ به شناسایی‌های جدید و بیش‌تر جهت یافتن راه‌کاری مناسب برای پایین آمدن از ارتفاعات "سکران" و لزوم شناسایی مجدد "تپه شهدا" توسط تیپ ۱۱ قائم (عج) به دلیل مأموریت جدیدی که دیروز به آن ابلاغ شده، از جمله دلایل تعویق عملیات

است. به دلیل این که نیروهای لشکر ۱۰ سیدالشهدا مجدداً در روز ۱۳۶۵/۶/۷ دیر به منطقه رسیدند، یکی از مسئولان این لشکر (دلیری) پیشنهاد کرد که نیروهای یگان تحت فرماندهی وی در مرحله دوم عملیات وارد عمل شوند، اما به دلیل برنامه ریزی خاصی که نیروی زمینی سپاه برای این لشکر انجام داده بود تصمیم گرفته شد که نیروهای این یگان شب را در سنج بگذرانند و روز بعد (۱۳۶۵/۶/۸) وارد منطقه شوند و پس از یک شب استراحت - روز ۱۳۶۵/۶/۹ عملیات را آغاز نمایند. مسافت ۱۰ ساعته بین سنج و پیرانشهر و نیز ضرورت پیاده روی طولانی برای رسیدن به اهداف عملیات که خستگی نیروها را در پی دارد، موجب به تعویق انداختن عملیات شد.^(۳۳)

ضمیمه گزارش ۷۲۲: طراحی عملیات در نارالرحمه

یادآوری می شود که پس از عملیات والفجر ۸ و تسلط نیروهای سپاه بر فاو، کارشناسان مهندسی قرارگاه خاتم (مرکز عملیات سپاه پاسداران) به مجموعه اسنادی دست یافتند که حاوی اطلاعات فراوان و دقیقی از تأسیسات و مسیر لوله های نفتی و نحوه انتقال آنها به بصره، فاو و اسکله البکر بود. فرمانده قرارگاه نوح با توجه به این اطلاعات، به مهندسی قرارگاه خاتم پیشنهاد کرد که طرحی را برای اجرای عملیات انهدامی روی اسکله البکر، تهیه کند.

در بررسی های مهندسان قرارگاه خاتم مشخص شد که با استفاده از پمپ های "تراک" می توان هوا را با فشار شدیدی در لوله ها جاری کرد و پس از ترکاندن شیرهای کنترل کننده در اسکله، نفت ها و گازهای موجود در لوله ها و مخازن نفت فاو را با ظرفیت ۳ تا ۴ متر مکعب در ثانیه به سوی اسکله البکر انتقال داد و به این وسیله سطح اسکله، آب های اطراف اسکله و حتی فضای آن جا را آکنده از مخلوط گاز و نفت ساخت، سپس با آتش توپخانه، محیط قابل اشتعال آن جا را منفجر کرد و به آتش کشید.^(۳۴)

ضمیمه گزارش ۷۳۰: متن قطع نامه ۵۸۲ شورای امنیت

متن قطع نامه ۵۸۲ شورای امنیت سازمان ملل که در ۲۴ فوریه ۱۹۸۶ (۱۳۶۴/۱۲/۵) در جلسه ۲۶۶۶ این شورا به اتفاق آرا تصویب گردید، چنین است:

با بررسی موضوع تحت عنوان "وضعیت مابین ایران و عراق"، با یادآوری این که شورای امنیت تقریباً شش سال است که مسئله وضعیت ما بین ایران و عراق را زیر نظر داشته و در مورد آن تصمیماتی اتخاذ نموده است؛ با نگرانی عمیق از طولانی شدن درگیری بین دو کشور که منتج به تلفات سنگین جانی و خسارات قابل ملاحظه مادی و به مخاطره افتادن صلح و امنیت شده است؛ با یادآوری مفاد منشور و به ویژه تعهد همه اعضا برای حل و فصل اختلافات بین المللی خود از طریق صلح آمیز به گونه ای که صلح، امنیت و عدالت بین المللی به خطر نیفتد؛ با توجه به این که هر دو کشور ایران و عراق اعضای پروتکل ممنوعیت استفاده از گازهای خفه کننده و مسموم و دیگر گازها و مواد میکروبی در جنگ، منعقد در ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ در ژنو می باشند؛ با تأکید بر اصل غیرقابل قبول بودن کسب سرزمین از راه زور، با ملاحظه کوشش های میانجی گرانه ای که دبیرکل دنبال می کند:

۱- از اقدامات اولیه ای که سبب بروز منازعه بین ایران و عراق شد، اظهار تأسف می نماید و از ادامه منازعه متأسف است.

۲- همچنین از تشدید منازعه، به خصوص تهاجمات ارضی، بمباران مناطق صرفاً غیرنظامی، حملات به کشتی های بی طرف و یا هواپیماهای کشوری، نقض مقررات انسان دوستانه بین المللی و سایر قوانین منازعات مسلحانه و به خصوص استفاده از سلاح های شیمیایی مغایر با تعهدات پروتکل ۱۹۲۵ ژنو، ابراز تأسف می نماید.

۳- از ایران و عراق می‌خواهد آتش‌بس فوری، توقف همهٔ مخاصمات در زمین، دریا و هوا و عقب کشاندن همهٔ نیروها به مرزهای شناخته شدهٔ بین‌المللی را بدون درنگ رعایت نمایند.

۴- درخواست مبادلهٔ جامع اسیران جنگی ظرف مدت کوتاهی پس از توقف کاری کمیتهٔ بین‌المللی صلیب‌سرخ انجام گیرد.

۵- از هر دو طرف [می‌خواهد] که فوراً همهٔ جنبه‌های منازعه را به میانجیگری یا هر وسیلهٔ دیگر صلح‌آمیز محول نمایند.

۶- از دبیرکل درخواست می‌نماید که به تلاش‌های در جریان خود برای کمک به مؤثر ساختن این قطع‌نامه ادامه داده تا نتیجه [مطلوب حاصل شود].

۷- از تمامی کشورهای دیگر درخواست می‌گردد که منتهای خویشتن‌داری را از خود نشان داده، از هرگونه عملی که منجر به تشدید و گسترده شدن بیش‌تر جنگ گردد، جداً اجتناب ورزند و با این کار اجرای قطع‌نامهٔ فعلی را تسریع بخشند.

۸- تصمیم می‌گیرد که موضوع همچنان تحت بررسی قرار داشته‌باشد.^(۳۵)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۵/۶/۷

- ۱- سند شماره ۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "عملیات کربلای ۲"، گزارش راوی قرارگاه حمزه، راوی: سعید سمرمدی، ص ۱۹.
- ۲- پیشین، ص ۲۰.
- ۳- مأخذ شماره ۱، ص ۱۹.
- ۴- سند شماره ۰۳۵۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نامه گردان چهارم تیپ کماندویی سپاه سوم عراق به کلیه گروهان‌ها، "احتمال حمله نیروهای ایرانی به منطقه حاج عمران"، ۱۳۶۵/۶/۷.
- ۵- پیشین، نامه تیپ ۸۰۷ پیاده عراق به کلیه گردان‌ها، "احتمال حمله نیروهای ایرانی به منطقه حاج عمران"، ۱۳۶۵/۶/۷.
- ۶- سند شماره ۱۵۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نویسه‌ای و اطلاعاتی شماره ۲۴" (نیروی زمینی ارتش)، ۱۳۶۵/۶/۱۰ تا ۱۳۶۵/۶/۱۲، ص ۷.
- ۷- سند شماره ۱۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت راوی قرارگاه حمزه در عملیات کربلای ۲، راوی: سعید سمرمدی، ۱۳۶۵/۶/۵ تا ۱۳۶۵/۶/۱۲، ص ۱۰/۱.
- ۸- پیشین، ص ۲۲/۱.
- ۹- سند شماره ۱۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نجف در عملیات منتفی شده بنی‌هاشم (دربندخان)، راوی: امیر رزاق‌زاده، ۱۳۶۵/۶/۳ تا ۱۳۶۵/۶/۷، ص ۱۴۸ تا ۱۵۰.
- ۱۰- سند شماره ۱۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نجف در عملیات منتفی شده بنی‌هاشم (دربندخان)، راوی: امیر رزاق‌زاده، ۱۳۶۵/۶/۷ تا ۱۳۶۵/۶/۱۱، ص ۳ تا ۲۵ و نوار شماره ۵-۲۰۳۹۳.
- ۱۱- مأخذ شماره ۹، ص ۱۵۲ تا ۱۵۵.
- ۱۲- مهدی خداوردی و ...، نبرد العمیه (تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۱۳۷۵) ص ۱۰۵ تا ۱۰۷؛ و - سند شماره ۰۶۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "عملیات لشکر ۱۴ امام حسین (ع) در اسکله العمیه"، راوی: شهید سیدمحمد اسحاقی، آذر ۱۳۶۵، ص ۴۸ و ۴۹.
- ۱۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۴، ۱۳۶۵/۶/۹، ص ۳.
- ۱۴- روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۶/۹، ص ۱۹، به نقل از اطلاعیه ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۱۵- روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۶/۱۰، ص ۲، همدان، واحد مرکزی خبر.
- ۱۶- روزنامه کیهان، ۱۳۶۵/۶/۸، ص ۱۸.
- ۱۷- پیشین، ص ۱۷.
- ۱۸- روزنامه رسالت، ۱۳۶۵/۶/۸، ص ۹.
- ۱۹- مأخذ شماره ۱۶، ص ۱۷.
- ۲۰- مأخذ شماره ۱۶، ص ۲.
- ۲۱- مأخذ شماره ۱۵، ص ۲.
- ۲۲- واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۳۶۵/۶/۸، ص ۵، به نقل از رادیو امریکا، ۱۳۶۵/۶/۷.
- ۲۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۳، ۱۳۶۵/۶/۸، ص ۳۸ و ۳۹، رادیو لندن به نقل از روزنامه واشنگتن پست، ۱۳۶۵/۶/۶.
- ۲۴- مأخذ شماره ۱۴، ص ۲۰.
- ۲۵- مأخذ شماره ۲۲، ص ۴، رادیو امریکا، ۱۳۶۵/۶/۷.
- ۲۶- مأخذ شماره ۱۶، ص ۲۰، نیویورک، خبرنگار روزنامه. و - Security Council, S/18305, 29 August 1986; &- Year's Book U.N, P.225.
- 27- Security Councell, S/19983, 29August 1986.
- ۲۸- مأخذ شماره ۱۶، ص ۲۰.
- ۲۹- مأخذ شماره ۲۳، ص ۶.
- ۳۰- مأخذ شماره ۲۲، ص ۴ و ۵، رادیو بی‌بی‌سی، ۱۳۶۵/۶/۷، به نقل از روزنامه "تایمز".
- ۳۱- مأخذ شماره ۲۳، ص ۷ و ۸، به نقل از روزنامه "تایمز".
- ۳۲- واحد سیاسی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، "گزارش"، نشریه شماره ۳۳، ۱۳۶۵/۶/۷، ص ۲۳ و ۲۴.
- ۳۳- سند شماره ۲۸۱، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "عملیات کربلای ۲"، گزارش راوی قرارگاه حمزه، راوی: سعید سمرمدی، ص ۱۶ تا ۲۰.
- ۳۴- مأخذ شماره ۱۲، ردیف اول و دوم.
- ۳۵- عباس هدایتی خمینی، شورای امنیت و جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (تهران: مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت خارجه، چاپ دوم، ۱۳۷۴) ص ۱۰۹ و ۱۱۰.